

Fjala e dt. 1 Prill 2025 në mbledhjen e KKSHC

VLADIMIR THANO

zv. Kryetar i KKSHC

- Të nderuar anëtarë të Këshillit,
- Të nderuar përfaqësues të institucioneve publike dhe të organizatave të shoqërisë civile,
- Të nderuar partnerë ndërkombëtarë dhe të ftuar të pranishëm,

Në fundvitin e 2015-ës, Kuvendi i Republikës së Shqipërisë miratoi Ligjin Nr. 119/2015 “Për Krijimin dhe Funksionimin e Këshillit Kombëtar për Shoqërinë Civile.

Me 23 qershor 2016, në ambientet e Ministrisë së Mirëqenies Sociale dhe Rinisë (MMSR) u mbajt takimi i parë i Këshillit Kombëtar për Shoqërinë Civile.

Tiranë, 4 dhjetor 2017, anëtarët e shoëqrisë civile të KKSHC-së përzgjedhën me votim të fshehtë, kandidatin z. Blendi Dibra, nga Shoqëria Civile, si Zv./Kryetar të KKSHC-së.

- Shoqëria civile përfaqëson jo vetëm energjinë qytetare të një vendi, por edhe ndërgjegjen kritike të tij. Ajo është një faktor thelbësor në ruajtjen e balancave demokratike, në mbrojtjen e të drejtave themelore dhe në garantimin e pjesëmarrjes aktive të qytetarëve në vendimmarrje. Pa një shoqëri civile të fortë, nuk mund të ketë një demokraci të qëndrueshme, përfshirëse dhe funksionale.
- Në këtë kuptim, ky mekanizëm, kjo ndërfaqe **midis institucioneve publike dhe shoqërisë civile** nuk është një luks apo diçka e tepër, por një **instrument i domosdoshëm i qeverisjes demokratike**. Përmes këtij dialogu ndërtohet besimi, transparenca dhe legjitimiteti i politikave publike.
- Kjo mbledhje është për mua një moment i veçantë. Vjen jo vetëm në fillim të një viti të ri pune, por në përmbyllje të një cikli trevjeçar të angazhimit tim si Nënkryetar i Këshillit Kombëtar për Shoqërinë Civile.

- Ndaj, më lejoni të ndaj me ju jo vetëm një përmbledhje teknike të gjetjeve, por një reflektim të singertë mbi rrugëtimin tonë dhe sfidat që mbeten përpara.

Ne jemi të vetëdijshëm për dallimet që përcaktojnë shumë çka por përtej dallimeve ne duam të sjellim në këshill atë çfarë ju vëzhgoni në jetën e përditshme të gjallë të shoqërisë civile që ju i përkisni ose i përkasim të gjithë.

Shoqëria civile, qëndrueshmëria dhe roli i institucioneve publike në garantimin e demokracisë funksionale në vend.

Sigurimi i një mbështetjeje të vazhdueshme financiare dhe administrative për këto organizata është thelbësor jo vetëm për fuqizimin e sektorit, por edhe për përmbushjen e detyrimeve integruese të vendit në procesin e anëtarësimit në Bashkimin Evropian. Qëndrueshmëria e organizatave të shoqërisë civile (OSHC) është një element jetik për forcimin e demokracisë, nxitjen e aktivizmit qytetar dhe zhvillimin e një shoqërie të hapur dhe gjithëpërfshirëse në Shqipëri.

Shoqëria civile nuk është simbolikë — është domosdoshmëri për demokracinë

Organizatat e shoqërisë civile nuk janë një aparat anësor i shtetit. Ato janë një pjesë thelbësore e shoqërisë demokratike: bartëse të ideve, zë i grupeve të marginalizuara, katalizatorë të ndryshimit dhe partnerë në zhvillimin e politikave publike. Ky Këshill është themeluar me idenë për të qenë ura ndërmjet kësaj shoqërie të gjallë dhe institucioneve publike. Dhe kjo urë, nëse nuk konsolidohet me transparencë, funksion, vullnet dhe besim, rrezikon të mbetet vetëm në letër.

Raportet për Shqipërinë nga Komisioni Evropian theksojnë se **Këshilli Kombëtar për Shoqërinë Civile ka ende kapacitete të kufizuara për të artikuluar prioritetet e OSHC-ve**. Pjesëmarrja jonë në procesin e integritetit nuk duhet të kërkohet nga Brukseli. Ajo duhet të garantohet nga vetë qeveria shqiptare përmes përfshirjes aktive të OSHC-ve në proceset vendimmarrëse, në konsultimet sektoriale dhe në Komitetin Konsultativ të Shoqërisë Civile pranë BE-së.

Fakti: roli i shoqërisë civile në Shqipëri po tkurret.

Pas vitit 2021, një numër i madh organizatash janë përballur me **tkurrje drastike të burimeve**, sidomos pas mbylljes së një pjese të mbështetjes amerikane dhe ndërkombëtare. Kjo ka lënë boshllëk jo vetëm financiar, por edhe institucional. Shoqëria civile në shumë zona të vendit sot **mbijeton me vullnet, jo me mundësi**. Dhe kjo nuk mund të mbetet më një çështje që diskutohet vetëm mes nesh.

Përgjegjësia nuk është as abstrakte, as simbolike.

Te gjithë kemi përgjegjësi konkrete për të **garantuar një jetë demokratike dhe gjithëpërfshirëse**, dhe për të krijuar mekanizma realë mbështetës për OSHC-të në tri fushat kryesore ku ato kontribuojnë:

- qeverisja e mirë dhe të drejtat e njeriut,
- zhvillimi social
- mbrojtja e mjedisit dhe zhvillimi i qëndrueshëm.

Këto nuk janë fusha “alternative” të zhvillimit — ato janë kolona të vetë shtetit. Në veçanti, dëshiroj të sjell në vëmendjen tuaj dy nga këto kolona:

E para: Kuadri fiskal: sfida e barazimit të gabimuar të shoqërisë civile me biznesin

Raportet ndërkombëtare, përfshirë ato të Bashkimit Evropian dhe¹ **Agjencia e Bashkimit Evropian për të Drejtat Themelore**, tregojnë se organizatat tona përballen me pengesa të mëdha fiskale. Trajtimi si subjekte tregtare, procedurat bankare penguese, pasiguritë në regjistrat elektronikë dhe përjashtimi jofunksional nga TVSH-ja janë kthyer në pengesa reale për jetën e përditshme të OSHC-ve. Nëse nuk adresohen, këto çështje do të dobësojnë çdo mekanizëm tjetër mbështetës, përfshirë vetë këtë Këshill.

E dyta: Roli thelbësor i Këshillit

Një lexim i kujdesshëm i ligjit Nr. 119/2015 dhe rregullores së Këshillit, nxjer në pah një strukturë që **në letër ka potencial për të qenë realisht një mekanizëm i rëndësishëm konsultativ, dhe një kontribues thelbësor i bashkëqeverisjes**. Por në praktikë, Këshilli ende vuan nga mungesa e një identiteti të qartë funksional. Këshilli duhet të dalë nga faza e reflektimit dhe shkëmbimit të informacionit dhe të kalojë në fazën e ndikimit. Jo me fjalë të mëdha, por me rezultate konkrete. Dhe për këtë, duhet vullnet politik, transparencë, respekt dhe bashkëpunim.

Më lejoni të sjell në vëmendjen tuaj çështjet me rëndësi për këtë mbledhje, të cilat ne i kemi propozuar për tu trajtuar dhe që duhet të diskutohen. Këto çështje thelbësore le të mbeten si një kujtesë e rëndësishme për punën që mbetet për tu kryer dhe plotësuar përgjatë asaj që do të vijë.

¹ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2022-fundamental-rights-report-2022-opinions_sq.pdf?utm_source=chatgpt.com

1. **Qëndrueshmëria financiare e OSHC-ve dhe transparenca institucionale**
Institucionet publike të përfaqësuar në Këshill duhet të ofrojnë raportim të detajuar për fondet dhe politikat që ndikojnë shoqërinë civile. Kjo është një kërkesë ligjore, por edhe etike.
2. **Prezantimi i të dhënave nga AMSHC**
Në këtë mbledhje presim prezantimin e strukturës së financimeve sipas fushave, që ka qenë një kërkesë e hershme dhe që besoj plotësohet sot.
3. **Përdorimi i platformës “Open Data” për raportimin e financimeve publike**
Ky mjet duhet të përfshihet në mënyrë funksionale për të ndihmuar transparencën dhe monitorimin qytetar.
4. **Roli i KKSHC-së dhe OSHC-ve në procesin e integritetit në BE**
Kemi propozuar që Kryenegociatori dhe Ministria përkatëse të përgatisin një dokument politik të qartë për përfshirjen e shoqërisë civile në këtë proces.
5. **Rishikimi i Ligjit Nr. 119/2015 për KKSHC**

Në kuadër të përgatitjeve për rishikimin e ligjit të KKSHC propozojmë që dokumenti i përgatitur nga OSBE me krahasimin e këshillave të shoqërisë civile në Ballkanin Perëndimor dhe gjetjet dhe rekomandimet për adresimin e disa prej boshllëqeve të Këshillit të përdoret për të informuar dhe orientuar sa më mirë një proces gjithëpërfshirës reformimi të KKSHC. Në këtë kuadër kërkojmë që OSBE të na vërë sa më parë në dispozicion këtë krahasim, për të mbështetur punën për riformatimin e Këshillit, mbështetur në praktikat më të mira dhe mësimet e nxjerra të rajonit. Unë jam i gatshëm, pas pjesëmarrjes në disa tryeza konsultative rajonale, me OJQ jashtë Tiranës, gjatë së cilave diskutuam gjetjet e krahasimit të OSBE dhe mblodhëm mendime për Këshillin tonë, që të vendos aftësitë e mia, në vijimësi, për konsultimin, me aktorët si brenda ashtu edhe jashtë Këshillit, të opsioneve më të mira për reformën e tij, në mënyrë që mësimet e nxjerra si në Shqipëri, ashtu edhe jashtë saj, të jenë të dobishme për reformën e KKSHC.

6. **Përditësimi mbi hartimin e Udhërrëfyesit për Shoqërinë Civile**
Një dokument i shumëpritur, i cili duhet të ndihmojë orientimin afatgjatë të politikave për sektorin. Mbetemi ende në pritje, dhe kërkojmë që ky dokument të paraqitet sa më shpejt.
7. **Kuadri fiskal dhe sfidat në regjistrin elektronik të OJF-ve**
Lidhja me sistemin tatimor dhe zbatimi real i përjashtimit nga TVSH janë thelbësore për një kuadër të drejtë rregullator, që është thelbësor për një mjedis realisht mbështetës për Shoqërinë Civile, përtej fjalëve dhe që lidhet direkt me thelbin dhe përditshmërinë tonë.
8. **Qasja në sistemin bankar për OSHC-të**
Presim një diskutim me Bankën e Shqipërisë dhe bankat e nivelit të dytë mbi kufizimet praktike që organizatat hasin dhe nese keto kufizime jane hostile dhe vetem ndaluese. Është e domosdoshme të kuptojmë kufizimet, arsyet e tyre, zgjidhjet e realizueshme dhe efektive për to.

9. Rishikimi i Ligjit për Sponsorizimet

Ky ligj ka nevojë për analizë dhe ndryshime për të mundësuar stimulimin e mbështetjes nga sektori privat për OSHC-të.

10. Miratimi i një plani vjetor të aktiviteteve dhe komunikimit të KKSHC

Kjo është thelbësore për të dalë nga roli pasiv dhe për të strukturuar punën me afate dhe angazhime. Kemi shumë për të mësuar nga funksionimi i organizmave të ngjashëm me Këshillin, dhe akoma më shumë për të bërë në mënyrë që KKSHC të funksionojë në mënyrë efektive, për të dakordësuar prioritete, dhe për të riafirmuar "ownership" të Këshillit, i cili duhet të marrë vendime në përputhje sa me statutin, ashtu edhe me misionin dhe funksionin e tij.

Reflektim personal dhe falenderim në fund të një mandati

Sot përmbyllet për mua një rrugëtim trevjeçar në rolin e Nënkrjetarit të këtij Këshilli. Kam pasur fatin të jem pjesë e një periudhe të vështirë, por domethënëse për këtë Këshill. Kemi ngritur zërin kur duhej, kemi bashkëpunuar kur kemi mundur, kemi kërkuar gjithnjë më shumë sesa thjesht një rol formal.

Dua të falënderoj kolegët e shoqërisë civile për energjinë dhe sinqeritetin që kanë sjellë në çdo mbledhje. Dua të falënderoj ato institucione publike që kanë qenë të hapura për dialog. Falenderoj gjithashtu partnerët ndërkombëtarë dhe Sekretariatin teknik për kontributin në mbarëvajtjen e punës.

Në përfundim,

Shoqëria civile është dhe mbetet një lëvizje e gjerë e ideve, e njerëzve të lirë dhe gjeneratave që vijnë përballë nesh me kurajën dhe horizontet për zhvillim akoma më të madh.

Le ta kthejmë KKSHC-ne në një vend ku **shoqëria civile është jo thjesht e dëgjuar, por e përfshirë. Jo e toleruar, por thelbësore.**

Ne nuk duhet të vuajmë nga vizioni i tunelit, duke gjykuar çdo gjë duke gjetur "zgjidhjet e mrekullueshme" vetëm nga KKSHC, duke e parë këtë të fundit nga mënyra se si ndikon në interesin e tyre të veçantë, ne duhet të udhëhiqemi edhe nga altruizmi për ta mbështetur Këshillin edhe nga vete sektori i shoqërisë civile.

Ju faleminderit.